

A decorative border with intricate floral and scrollwork patterns in the corners, framing the central text.

Ruuti

tunka Dawuda xooxo

Banisirayilanko taarixu

nan giri

Alla kitaabe

Ruuti

tunka Dawuda xooxo

Banisirayilanko taarixu

nan giri

Alla kitaabe

L'histoire biblique de Ruth, parent du roi David,
en langue soninké

©Équipe de traduction soninké 2007

Ramuuriye

Maana be ga Ruuti xibaaren yillanden ɗa sooninkanxannen ɗa, ken ni ya safandaanan ga da xibaare be saf'i xannen ɗa (abaraaninxanne), a ya ga ni kitaabin saaxaman ɗa, na ken xibaari baananne safa sooninkanxannen ɗa soonikon sefe moxon ɗa, i gaa katt'a faamunu jewoye yi moxo be. Ken ɗa, yillandaanon da xibaare ke xara kitaabi yillanto tananu ya yi gilli abaraaninxannen ɗa xo: a tubabunxanne, a banbaranxanne, a fulanxanne, a julanxanne, a angelenxanne, kuud'i nan danqanaaxu ti xibaare ke faamuyen ɗa.

Axa ga na sigiri buccinnen ^(a) wori renxotte be kanma, ken wure ni t'a fatanpanciyen wa kiteene kaaran wureedun ɗa.

Yillande ke noxon ɗa, axa wa safanyinmun walla gorobi gillu filli naxa []. Axa n'a tu t'i nta kitaabi saaxaman noxon ɗa.

O w'a muurunu safandaanon do xaraɗaanon su maxa, i n'o deema ti ke kitaabe koroosinden ɗa, i be ga na kontoye wori m'an ga na jiidiye xa wori, an n'o tuyindi t'a yi, baawo Alla baane ya tinmanten ni.

Sooninkanxannen yillandaanon sappa
(Equipe de Traduction Soninké)

B.P. 345, Kayes, Mali

ets@asawan.org

Roraqe

Ruuti ni ke kitaabe yaaxamaxen ya, a xosi toxore : «Ruuti kitaabe». Ruuti kitaaben ni Banisirayila follaqe ya xiisan ɲa, ken follaqe ni xoy'a ga buruxe ya, nan yille funtiini xadi. Ke xiisa gaa waxati be kanma, ken ni kiitikutaanon ga ɲi Banisirayila fankan ɲa waxati be yi ya, xa, a lagari safeene ya.

Elimeleeki follaqen gaa Betilahemi yi Yahuuda jamaanen ɲa, a xiisan fananɲun ni yaaxandunben ya, a do dullen do tujaarankaaxu, kafiini kiinen do ren yugun filli kallen ɲa. A lagarun ɲa ren yugo bangeyen ɲa, ken ga da gallaqen fillanwupni. Yaxaru filli ya ni xiisa ke puruyonkin ɲa : Nayoomi, ken ga ni Elimeleexi yaqen ɲa, a do Ruuti, ken ga n'a kallu yaxaren ɲa.

Ruuti, Mowaabanka yaxare, a sugandindi toqen ɲa d'i kallu yaxare Nayoomi batten ɲa, n'a xabiiladunkaaxu. Ruuti kiina nan baganbagankaaxu Mowaaba jamaanen ɲa, ken wundunbaaren ri ɲa Banisirayilanke tana futtan yaqen ɲa, ken ga ni Bowaasi, kiinen kallen falle. Bowaasi do Ruuti ren yugon ni tunka Daawuda kisima ya. Ruuti xosi ɲa Banisirayila saaxa wuruginte yi, baaw'a ɲa Daawuda burujun ɲa.

Naxanburen ɲi Mowaabanun do Banisirayilankon kappun ɲa, Mowaabanun segete alihuudiyaxun ɲa ya, Alla jaman ma xaw'i kappallenmaaxunu (ken deliilun faayi Laayidu fillanten ɲa 23.4-5). Ruuti ke kitaabe tejeran ni ya : yaxarin sagatanten ga katu kafiini Alla jaman ɲa moxo be, ken nan xosi yille ɲaana misaale yi ken jama taarixun noxon ɲa xadi!

Alla kitaaben tuwaanon kiitun da me sooxi xabiilan tanan yaxaren yaxun ɲa. Xesera, a do Nexemiya kitaabun kiiten da ken haraamu ya. Kitaabun tananu kiiten d'a maxankuton bonondi, n'a sababu, riyaanan kappallenmaaxun ra wa Banisirayilanko salandini bakka Alla killen ɲa. I yogonu xa xoto Alla xanuye be

gaa katta duna xaabilanun su yi ya kanma, kafiini
Banisirayilanken tanan dorontaaxun ŋa. Kun naxangankaaxu, m'i
ŋanŋen ŋa kafiini Banisirayilanko yi, ken jama rawa ŋaana
sawoyen seenen ŋa.

Ruuti

[Toora xoore be ga da Elimeleexi koren kita]

- 1** ¹Waxati be kiitikutaanon^a ga ni fankan ɗa Isirayila, dullen kutundi jamaanen noxon ɗa. Ken ya ni, Betilaheminke yogo d'i xojidunken d'i ren yugun filli giri Yahuuda maran ɗa, nan daga taaxu Mowaaba^b jamaanen mara siren ɗa katti waxati ya.
- ²Yugo ke toxon ni Elimeleexi, a xojidunken toxon ni Nayoomi, ren yugu baanen toxon ni Maloni, baanen xa toxon ni Kiliyooni; i ni Efarata soxoodi yogo ya yi, i gaa Betilahemi deben ɗa, Yahuuda maran ɗa. ³I taaxen noxon ɗa Mowaaba, Elimeleexi faati, Nayoomi d'i ren yugun filli toxo.
- ⁴Ren yugu ku filli xojidunkon ni Mowaabanka yaxarun ya yi: yaxarin baanen toxon ni Oripa, baanen toxon ni Ruuti. I da siino tanmi me ɗa non ɗa. Ken falle, ⁵Ren yugu ku filli xa bono, Maloni do Kiliyooni. Nayoomi ɗa wundunbaare yi, a kaagun yugon d'a renmun su faati falle.

^a**1.1a:** Isirayila yinmanko, i gaa xilli ti kiitikutaano, i waxatin gemu 330 siine ya yi saado Isirayila tunkanyugu fanan gaa taaxunu (Joppaye 19:37).

^b**1.1b:** Niiɗe sire ya ni soxofon gaa siroon'a yi, a gaa fan furen kinbakkan ɗa. Non taaxaanon do Banisirayilankon ya ni maarenmu yi.

[Ruuti daga do Nayoomi batten ɗa Betilahemi]

⁶Na Nayoomi toxo Mowaaba, a d'a mugu ti yideyen r'i kaara, ɗaaxamon kite. Ken ya ni, a d'i moxo sironɗi, a d'i kallu yaxarun filli, nan saage katti Yahuuda jamaanen ɗa. ⁷I gaa killen ɗa katti Yahuuda yi, ⁸Nayoomi t'i kallu yaxarun danɗa: «Baananbe su nan yille katt'i faaba kan ɗa. Axa ga siro nke do kallaano ku danɗa moxo be, Tunka duumanten gan siroon'axa danɗa ken moxo yi! ⁹Tunka duumanten na kiine kin'axa baananbe su yi, na xeeri ɗ'axa danɗ'axa kiinankan noxon ɗa!» Ken falle, a d'i kallu yaxarun filli sare me yi n'i falle koy'i ya, kallu yaxaru ku xosi wuruge ¹⁰nan t'a danɗa: «Aayi! o d'an dagana doome ya katt'an xabiilan ɗa.» ¹¹Nayoomi yille tini: «N ren yaxaru, xa saage katt'axa kaara yi. Axa ra na riini d'in batten ɗa kan moxo? N xaso, n ra ntaxa renmu saarana keeta, i ra g'axa saagandini. ¹²Xa dag'axa banɗen ɗa. Xa saage! N xaso buru yaxu danɗa. Hari n gan tini: “Jikke w'in danɗa nan yaxi wuro ke yinme, n gaa ren yugu saarana”, ¹³yaal'axa ra wa terinkeene ma kun ren yugu gan xooro ba? Yell'axa wa duɗeene nan toxo yaxanbalinu yi ba? Aayi, n renmu, ken ra nta ɗaana! Tunka duumanten da nke ya tanpindi, axa sunoye be ga'in ɗa, a nan kasafu.»^c

¹⁴Kallu yaxarun filli tallan sonqo. Lagarundin ɗa, Oripa d'i kallu yaxaren sare me yi nan daga, xa Ruuti ma duɗe booxene bakk'i kallu yaxaren ɗa. ¹⁵Nayoomi ti Ruuti danɗa: «An gubudon faaga yille katt'i xabiilan d'i munon ɗa. An xa nan saage katt'an banɗen ɗa xoy'a moxo.» ¹⁶Xa Ruuti ti: «Maxa mal'in ɗa t'in nan booxe bakk'an ɗa, n nan saage katt'in banɗen ɗa. An gaa dagana noqu be, n dagana non ya yi; an gaa taaxunu noqu be, n taaxunu non ya yi. An soron wa ɗaan'in soron ɗa, an Alla wa ɗaan'in Alla yi. ¹⁷An ga na kara noqu be, n kalla non ya yi, n buliini non xa ya yi. Tunka duumanten gan na bone xanund'in ɗa, selli kallen baane ya ga

^c**1.13:** Konimoxo tana: Tunka duumanten **da.kasafu** «Tunka duumanten bar'in ke ya yi, n lagarun tooran nan xot'axa danɗa.»

m'in d'an fata su!»¹⁸Nayoomi ga d'a wori ti Ruuti mali toqen ɗa d'i batten ɗa, a d'a wara.

¹⁹I daga doome ma Betilahemi. I riyen ɗa kaawafi ya non soron su danɗa. Yaxarun ti: «Ee! Nayoomi!»²⁰Nayoomi t'i danɗa: «Xa max'in xiri xadi ti “Nayoomi”,^d ganta xa d'in xiri ya ti “Mara”,^e baawo Katudanken d'in sondonjoxi buru.²¹N foogumunman yan giri yere nan daga, xa Tunka duumanten d'in riiti, n kitti duuro. Ken ya ni, xa max'in xiri xadi ti “Nayoomi,” baawo Katudanken d'i falle koy'in ɗa n'in yanganqata.»²²Kundun ya ni Nayoomi d'i kallu yaxare Ruuti Mowaabanke ga ri nan giri Mowaaba jamaanen ɗa. I riyen gemu yillifateyen joppe biren ya yi Betilahemi.

[Ruuti wa yaareene Bowaasi ten noxon ɗa]

2 ¹Sere yogo ɗi Nayoomi maxa, ken ga n'a kiina Elimeleexi maarenmen ɗa. Banna ya ni yugo ke yi, toxonten ya ni, a toxon ni Bowaasi.²Koota yi, Ruuti Mowaabanke ti Nayoomi danɗa: «An nt'in walla n nan daga yaare do fataanon batten ɗa? N wa sere kitan'a gaa dujeene n nan jaar'i ten ɗa.» Nayoomi t'a danɗa: «Daga ke, n renme.»³Ruuti xosi daga yaare fataanon falle te yogo noxon ɗa. Jaaxa te ke ni Bowaasi ya te yi, Elimeleexi maarenme ke.

⁴Fi falle, Bowaasi yinme ri nan giri Betilahemi. A ti fataanon danɗa: «Hari n'axa deema!»^f I xa t'a danɗa: «Hari n'an deema!»⁵Bowaasi ti fataanon yinmanken da: «Ko ni ke yaxarin fonnanxaye yi?»⁶Fataanon yinmanken ti: «Mowaabanka yaxaren ya ni, ke be ga ri do Nayoomi batten ɗa nan giri Mowaaba.⁷A da ɗaamariyen muuru t'i w'a mulla nan yaare do fataanon falle yi. Gelli suxub'a ga ri ma saasa, a n'i tan ya kanma, a da fonne ya tuuma tannu guppen wure.»

^d**1.20:** Nayoomi wure ni «ke be ga da Alla tiiga»

^e**1.20b:** Mara wure ni «sondonjoxinte»

^f**2.4:** «Hari n'axa deema!» ni kuupinden ya yi.

⁸Ken falle Bowaasi ti Ruuti danŋa: «N gidanyaxare, yere terinka. Maxa daga yaare te tana yi; toxo yere. Yaxaru beenu gaa gollin'in danŋa, ŋa do kun batten ŋa. ⁹An na koroosindi siri, yaxarun ga na ŋi ten noqu fatante be berejun xoorono, an na yaare d'i falle yi. N d'in gollinŋaanon xa gongo, n t'i nan max'an tooro. Daqun ga n'an raga, gollinŋaanon ga da laalu beenu faga, an na daga min'i ya.» ¹⁰Ruuti xosi tusi Bowaasi jon ŋa n'a tirindi ti: «Nke ni mukken ya yi, mani saabud'an gaa hinn'in ŋa, nan sir'in danŋa kundu yi?» ¹¹Bowaasi t'a danŋa: «An ga da fo be ŋ'an kallu yaxaren danŋa gell'an kiina ga bono, i d'a su laxam'in danŋa. N w'a tu t'an gir'an ma d'an faaba yi, d'an saare jamaanen ŋa nan ri taaxu do soro yi, an ga ma ŋi soro beenu tu nan xaso. ¹²Tunka duumanten n'an tuga ken ŋa. Isirayila Tunka duumanten, Alla na tugaadi tinmante kin'an ŋa, baaw'an ri du xaliif'a ya yi.» ¹³Ruuti t'a danŋa: «An sir'in danŋa de, n kaman yugo! An d'in kiilen taaxundi, na digan sirun k'in danŋa, n'a ŋi xa hari yaxaru beenu gaa gollin'an danŋa, i ya nan fasu nke yi.»

¹⁴Yigebiren ga kije, Bowaasi ti Ruuti danŋa: «Tink'o nan yige doome; buuru dunŋe wut'an n'a ro maxafonjin ŋa.» Ruuti taaxu fataanon kaaran ŋa. Bowaasi da jogodo barabaranto yogonu kin'a yi. Ruuti d'a yiga nan fogu m'a gaa kutten toqo. ¹⁵Ken falle, Ruuti giri nan daga yaare. Bowaasi d'i gollinŋaanon ŋaamari nan t'i danŋa: «Axa n'a war'a nan yaare berejun do me naxa, sere xa nan maxa diganxan bure k'a danŋa. ¹⁶Axa na jogodo dantanto yinme yerendi do du batten ŋa, kuud'a n'i sagara. Axa nan maxa dox'a yi xa.»⁸

¹⁷Ruuti yaare Bowaasi ten noxon ŋa kuŋa ma lelle. Ken falle, a d'i jogodo yaaranton katu, i gemu muudu tanmu ya. ¹⁸A do muudu ku tanmu daga kaanun ŋa, n'i koy'i kallu yaxaren ŋa. A d'i yigandi kutte ke xa daga n'a kin'i kallu yaxaren ŋa. ¹⁹Nayoomi t'a danŋa: «An da ke su yaara minna yi lenki? An golli minna yi? Sere be ga sir'an danŋa, hari na xeeri ŋ'a kaman danŋa!» Ruuti da xibaare ke

⁸**2.16:** Sariya ma ŋi sere maxa nan yaare noqu, ma noqu be fataanon ga dugut'i gollen ŋa, non berejun ga xoore.

su laxam'i kallu yaxaren danja kuja, nan t'a danj'i golli yugo yogo ya ten ja, a toxon ga ni Bowaasi.²⁰ Nayoomi ti Ruuti danja: «Tunka duumanten be gaa hinneene furun do jalinton ja, yell'a gan na xeeri jaana ke yugo danja!» Nayoomi yille tin'a danja xadi: «Bowaasi n'o maaren tinke ya yi, o likken gaa ku beenu kanma,^h i du baananbe ya ni.»²¹ Ruuti yille tini: «A d'a k'in danja yinme t'in nan toxo yaareene d'i gollijanjanon falle yi m'i ga n duguta sanjaanen su yi.»²² Nayoomi t'a danja: «Ken sir'in renme, yaxaru beenu gaa gollini Bowaasi danja, an ga na toxo d'i batten ja, ken siren ni ke. An gan daga sere tana ten ja, i ra n'an roxoono.»²³ Ken ya ni, Ruuti yaare do Bowaasi yaxarin gollijanjanon batten ja ma sanjaanun gaa dugutana. Ruuti toxo d'i kallu yaxaren batten ja.

[Bowaasi da laayidu kini Ruuti ya]

3 ¹Bito dangi falle, Nayoomi ti Ruuti danja: «N renme, n w'a mulla, an na kiina sire kita, an gaa xeeri kitta moxo be.
²Xoy'an ga'a tu moxo be, ke Bowaasi be ga duj'an nan golli d'i yaxarin gollijanjanon batten ja, o maarenmen ya ni. Ayiwa, a w'i yillen woyini dukanbaran ja wuro ke. ³Ken kuja, wanqi, an na du daari, na timi lijen ro du yi, n'an yiran sirun rondi. Ken falle, an na dag'a dukanbaran ja, xa maxa du koyi Bowaasi ya saad'a gaa dugutana yigayen ja de. ⁴A ga na ni saqa, an na koroosindi n'a saxuran tu. Ken falle, an na daga katt'a yi, n'a xufan bog'a taanun ja fonne, nan sax'a taanun ja.ⁱ Ken ja, an ga n xawa na moxo be deberi, a yinme wa ken koyin'an ja.» ⁵Ruuti t'a danja: «An ga da fo wo fo su k'in danja, n w'a jaana.»
⁶Ruuti daga Bowaasi dukanbaran ja, kallu yaxaren ga d'a wara kille moxo be yi, a bogu ti ken moxo yi. ⁷Bowaasi yige siri ken ja. Ken ja sababu yi n'a faten bogu me yi, ken falle, a daga sax'i yillifuncen kaaran ja. A ga xenqe, Ruuti mullin tink'a yi na xufan

^h**2.20:** Boxaasi n'i saagandindaana yogo ya yi.

ⁱ**3.4:** Ruuti dan ke moxo wure ni ya na du xaliifa Boxaasi ya.

bog'a taanun ɲa, nan sax'a taanun ɲa. ⁸Katti kaananan ɲa, Bowaasi ga seede du yi, a gerebesi nan taaxu, a xosi yaxaren ya wori saq'i taanun ɲa. ⁹A ti: «Ko n'an ɲa?» Ruuti ti: «Nke Ruuti battaransere ya ni, n ri ya m'an w'in likken wuttu, baaw'an seri tinke ya n'in ɲa.» ¹⁰Bowaasi t'a danɲa: «Yelli Tunka duumanten gan na xeeri ɲaan'an danɲa, Ruuti! An d'an hooraaxun ya koyi kundu katt'an kallu yaxaren soron ɲa, an dan ke golle ya nan xooru diinant'an golle fanan ɲa. Baaw'an ma sukke do maxanbaanun batten ɲa, bannanu ma misikiino ga n'i ya. ¹¹Ken kuɲa, maxa jooti! Fo wo fo ga n liɲ'an danɲa, n wa ken ɲaana, baawo deben soron su w'a tu t'an ni yaxarin dawulante ya yi. ¹²Tonɲun ya ni, n nan xaw'an tiɲana ti maarenmaaxu sababu yi, xa yugo yogo wa no, a ken d'an kallu yaxaren nan tinka diinanta nke yi. ¹³Wuyi yere; xunbane suxuba, o n'a fi tu, selli yugo ke ga'a mulla nan sig'i sigan ɲa an danɲa. Sell'a ga'a mulla nan sig'i sigan ɲa, a n'an saagandi. A ga nta sikk'i sigan ɲa xa, n da laayidun kin'an ɲa Tunka duumanten ɲalintaaxun ɲa ti n wa sikk'in sigan ɲa an danɲa. Saado ken ɲa, saxu yere ma suxuba.»

¹⁴Ruuti wuyi saqa Bowaasi taanun ɲa, x'a furute gilli saado xurayen gaa bakka soron nan max'i tu. Baawo Bowaasi ma ɲ'a mulla, a nan tuyi ti Ruuti ri ken noqu yi. ¹⁵Bowaasi ti Ruuti danɲa: «Lanxanne be ga'an ɲa, a bagand'an nan tigit'a yi siri.» Ruuti d'i lanxannen tigiti, Bowaasi da yillin muudu karagi r'a lanxannen ɲa n'a deema tiɲeene.

¹⁶⁻¹⁷Ken falle, Ruuti saage katt'i kallu yaxaren ɲa, kaanun ɲa. Kallu yaxaren t'a danɲa: «N renme, fiinun ɲaɲi kan moxo?» Ruuti ti: «A ti in kitti duuro nta yilleene katt'an ɲa, a da ke yille su kin'in ɲa.» Ken falle, Bowaasi ga da fo wo fo su ɲ'a danɲa, a d'a su laxam'i kallu yaxaren danɲa. ¹⁸Nayoomi ti: «N renme, taax'an nan terinke, na xibaare ke lagarun dugu. Bowaasi nta taaxun'a ga m'a yaaxen bagandi ya falle lenki yinme!»

[Bowaasi w'a mulla nan saage Elimeleexi batten ɲa]

¹Bowaasi daga taaxu deben bulunraxaxooren^j ŋa, non gaa
4 deben roraqen kaaran ŋa. Elimeleexi maaren tinke be
 Bowaasi ga d'a fin ko Ruuti danŋa, a dangi ti non ŋa. ²Bowaasi
 ti: «N gida, bogu t'in ŋa.» Yugo ke ri taaxu kuŋa. Ken falle Bowaasi
 d'a muuru deben yinmanko tanmi maxa, t'i nan taaxu kafiin'i ya.
 I ga taaxu, ³a ti Elimeleexi maaren tinke ke danŋa: «An w'a tu ti
 Nayoomi yille riini nan giri Mowaaba jamaanen ŋa. Ken ya ni, a
 w'a mulla n'o maarenme Elimeleexi soxanten xaliifa sere yi. ⁴N
 d'a xanu n'an tuyindi t'a yi, do n'a muur'an maxa, an nan duŋe
 soxante ke yi deben yinmankon do soro beenu su gaa yere yi jon
 ŋa. Sell'an gaa xaliifa ke mulla, a raga, ma ken ga fe, an n'in
 tuyindi t'a yi, baawo nke ya n xawa siga ke wutt'anke dangi falle.»
 Yugon ti: «N wa duŋeene soxante ke yi.» ⁵Xa Bowaasi yille tini:
 «Sell'an gaa duŋeene Nayoomi soxanten ŋa su, an duŋeene Ruuti
 Mowaabanke xa ya danŋ'an ga'a saagandini de, kuud'a na ren
 yugo kita gill'an ŋa, ren yugo be gaa ŋaan'a kiina furen
 xayimaxantan renmen ŋa. Ken saabuda kiina furen naaburen na
 ŋa ken ren yugo xalle yi, x'an ken kiina fillandi xalle nta ŋaana
 soxante ke yi de.» ⁶Yugon ti: «Kundun ya ga ni, nke yanp'a yi,
 baawo ken w'in yinme xayimaxantan renmun taqen naqasini.
 Anken nan sigi siga ke yi, baawo nke ra nta sikki siga ke yi.»
⁷Gannin ŋa Banisirayilankon laadan ŋi ya, an ga na ŋi yanpan'an
 xallen ŋa n'a kini sere tana yi, an n'an teppun ya bagandini n'a
 kini baanen ŋa seedaaxu yi.^k ⁸Ken ya ni, bire be yugon ga d'a ko
 Bowaasi danŋa t'a yinme nan sigi siga ke yi, a d'i teppun bagandi
 n'a kini Bowaasi ya.^l ⁹Ken falle, Bowaasi d'a ko soro xooron do
 soro beenu su ga ŋi non ŋa danŋa ti: «Axa w'a seeda lenki ti fo wo
 fo ga ŋi Elimeleexi d'a ren yugun xalle yi, Kiliyooni do Maloni, i
 gaa Nayoomi maxa, i ŋan'in xalle yi. ¹⁰Xadi, n wa Ruuti
 Mowaabanke saagandini, ken ga ni Maloni, hari n'a neema, a

^j**4.1:** Bulunxoore ga ni noqu be, deben xibaarun yaaxen bakka non ya yi.

^k**4.7:** Ken w'a koyini t'axa tafundi.

^l**4.8:** «N'a kini Boxaasi ya», ke diganta na Gerekinxannen kitaaben baane ya yi, x'a nta Abaraaninxannen kitaabe su yi.

yaqen ɲa. Ken ɲa, soxanten wa toqo bonnaanana soron xallaaxun ɲa, kuud'a toxon nan duum'a kaadunkon naxa, d'a deben xibaarun noxon ɲa, t'a bonconɲun ɲa. Axa ni ken xa seedan ɲa lenki.»¹¹ Soro xooron do ku beenu su ga ɲi non ɲa, i su ti: «Yabo, o w'a seeda. Yaxare be gaa roon'an kan ɲa, yelli Tunka duumanten gan n'a deemana, n'a do Raxeli do Leya baanondi, kun ga ni Yaaxuba xojidunkon filli ya, i ga da Isirayila kan sigindi! N'an naaburen jiidi Efarata xabiilan noxon ɲa, n'an toxon wurugi Betilahemi su yi!»¹² Yelli Tunka duumanten gan n'an koren jiidini xoyi Peresi koren moxo, a ya ga ni Yahuuda do Tamara ren yugon ɲa, ti ke fonnaxaye yi!»

[Bowaasi da Ruuti yaxi; Obedi bangeye, a ya ga ni Dawuda burujun ɲa]

¹³Ken ya ni, Bowaasi da Ruuti yaxi. Tunka duumanten da Ruuti worijaxa, a da noxon wutu na ren yugo saara. ¹⁴Betilahemi yaxarun ti Nayoomi danɲa: «Tiigayen wa Tunka duumanten danɲa! A da tuumandaana kin'an ɲa lenki. N'an kisimaren toxon wurugi, Isirayila! An kallu yaxaren nan fas'an danɲa ren yugu ɲeri ya, baaw'a d'an xanu, a da ke kisimare xa kin'an ɲa,¹⁵ a gaa riini senbe kin'an ɲa an xirisaaxun ɲa, n'an sorogo.»¹⁶ Nayoomi da lemine ke wutu kuɲa, n'a xoorondi.^m ¹⁷Taaxallen yaxarun ti: «Nayoomi da kisimare kita.» I da lemine ke xiri «Obedi.» Obedi yan da Yiseyi saara, Yiseyi xa da Dawuda saara.

[Dawuda burujunun toxonu]

¹⁸Dawuda burujunun toxonun faayi n'a wutu Peresi ya: Peresi da Heccerooni saara, ¹⁹Heccerooni xa da Araama saara, Araama yan da Aminadaabu saara, ²⁰Aminadaabu xa da Naxasooni yan saara, Naxasooni da Salama saara, ²¹Salama xa da Bowaasi saara, Bowaasi da Obedi saara, ²²Obedi da Yiseyi saara, Yiseyi xa da Dawuda saara.

^m**4.16:** Digaame ti digaame: «Nayoomi da leminen wutu n'a taaxund'i taanun kanma» (Joppaye 30:3-8; 48:5,12; 50:23).